

Ті, що знали І. Кривецького

“Україна” (ч. 4, стор. 244-245) вже відзначила десяти роковини смерті І. Кривецького. Бажаючи якомога докладніше освітити постать померлого галицько-українського дослідника, “Україна” звернулася до найближчих співробітників І. Кривецького, М. Андрусяка і В. Дорошенка, з проханням поділитися з її читачами своїми споминами про згаслого.

РЕДАКЦІЯ

І. — М. АНДРУСЯК

...В першу річницю протигетьманського повстання головний редактор газети “Стрілець”, О. Назарук, прочитав І. Кривецькому написану статтю, де він підкреслював далекосягле значення цього повстання, що в ньому, як відомо, він сам брав участь. Тоді І. Кривецький, як він сам оповідав мені, запитав О. Назарука: “Чи ви застановилися над тим, що цим повстанням ви завалили українську державу?”. О. Назарук нічого не відповів, але свої статті не вмістив у “Стрільці”.

Очевидячки, І. Кривецький був український державник, а не безкритичний звеличчик гетьмана П. Скоропадського, що його пізніше відречення від претенсій на Карпатську Україну він засуджував.

За часів ліквідації уряду УНР, в Кам'янці, колишній міністер просвіти Антін Крушельницький запропонував І. Кривецькому значну суму грошей, щоб він виїхав за кордон і заснував там літературно-наукове видавництво, але І. Кривецький виїхати відмовився, воліючи ділити долю УГА.

Перед виїздом того самого Антона Крушельницького до УРСР, — де, як відомо, його стрінула катастрофа, — І. Кривецький, у щирій розмові з ним, вказував, що більшовики не простять йому ніколи, що він був за міністра УНР. Але на це А. Крушельницький іронічно відповів, що він не одну дурницю зробив у своєму житті; такою дурницею й була його участь в уряді УНР...

Листувався І. Кривецький також з колишнім корифеєм московфільського руху в Галичині д-ром Юліаном Яворським, що, признаючи перед Кривецьким, перемогу української національної ідеї між галицьким громадянством і визнаючи свої помилки, водночас зазначав, що він мусить послідовно триматися своєї лінії, щоб вмерти могіканом галицьких московфілів.

При виборах дійсних членів НТШ Кривецький все обстоював думку, що тільки наукова праця, а не особисті чи партійні упередження, повинні тут рішати: саме тому він, у супереч тим дійсним членам НТШ, що були зв'язані з екзильним центром УНР у Варшаві, зreferував кандидатуру на дійсного члена історично-філософської секції НТШ проф. І. Борщака, з Парижу, вибраного одноголосно на засіданні згаданої секції дня 18-го жовтня 1935 р. Проте того часний Виділ НТШ, під натиском членів УНР'івців, промовчав цей вибір, і через це згаданого нашого вченого вибрало НТШ на сьютальційні вдруге своїм дійсним членом (25-го лютого 1949 р.)

Як директор бібліотеки НТШ, Кривецький був справжнім товаришем, а не наставником працівників цієї бібліотеки, світив їм прикладом своєї точности у виконванні службових обов'язків та в збереженні бібліотечного майна. Не зважав на членів Виділу НТШ, ні на близьких друзів, коли хто провинився, затримуючи довше визичені в бібліотеці книжки.

Хоч бібліотека НТШ була головним джерелом праці дійсних членів НТШ, то деякі з них у Виділі заступали інтереси управителів підприємств НТШ: кваліфікаційні, переплетні й друкарні. Після розмов з Кривецьким і іншими дійсними

членами НТШ, автор цих рядків розпочав акцію проти цього нездорового явища в НТШ у львівських газетах ("Новий Час", 1937, ч. 94; "На передодні" (15. X. 1937). Тоді Виділ НТШ завісив підписаного в йому службовому заняттю як працівника бібліотеки, хоч дійсний член має право прилюдної критики Виділу НТШ. Кревецький тоді, солідаризуючися з підписаним, зрікся посади директора бібліотеки, вказуючи, що Виділ не може усувати працівників бібліотеки, оминаючи її керівника. Більше того, Кревецький помагав мені вклатати відповідь на закиди Виділу, що після місяця закликав мене знову до праці в бібліотеці, а на загальних зборах звільнив управителя переплетні й друкарні, що через недостатню контролю Виділу, доробився до значного майна. Проте Кревецький не схотів уже обняти керівництво бібліотеки, не зважаючи на пропозицію Виділу.

Більшовицька окупація 1939 р. викликала в Кревецького духову депресію. Кревецький ненавидів більшовиків у такій мірі, що навіть 1929 р. не брав участі в бенкеті на честь тогочасного голови НТШ Кирила Студинського, тому, що туди був запрошений тогочасний консул СРСР у Львові, Георгі Лапчинський, відомий з погромів організацій українських національних діячів у 1918-1921рр.

II. — В. ДОРОШЕНКО

... Після Зелених свят 1908 року, я вдруге прибув до Львова, вже як політичний втікач, і оселився в Академічному Домі, студентському "гуртожитку", чи то пак "бурсі". Тут я й здибався з Іваном Івановичем Кревецьким, що тоді також мешкав в Академічному Домі й завідував бібліотекою НТШ, яку 1907 р. перенесено сюди з кам'яниці Товариства при вул. Чарнецького, 26. Від 1909 р. я став, на прохання Івана Івановича, допомагати йому впорядковувати бібліотеку. Працював я поденно, дістаючи щодня одну корону. Але згодом, завдяки Іванові Івановичеві, я одержав постійну посаду в бібліотеці, ставши на чолі бібліографічного бюро, що мало реєструвати біжучу українську бібліографію та доповнювати бібліографію Івана Омеляновича Левицького від 1900 р.

З Іваном Івановичем ми були в дуже добрих відносинах, не зважаючи на те, що я був "східняк", а він "західняк", що я належав тоді до українських соціалістів-демократів, а він був націонал-демократ; що я чимраз більше сходився й заприязнювався з Михайлом Сергійовичем (Грушевським), а він, завапки, відходив від нього й ставав по боці його недругів, а вкінці цілком розійшовся з ним і покинув "Українську Видавничу Спілку", де був членом дирекції. Але Кревецький робив це не з якоїсь користі. Йому міг не подобатися своєрідний автократизм Михайла Сергійовича, хоч мушу сказати, що Грушевський не ветрявав у бібліотечні справи взагалі й нічим не допікав тут Іванові Івановичеві. Тільки останній був великий приятель Степана Томашівського, що з найвідданішого, найулюбленішого учня й приятеля Михайла Сергійовича став непримиренним його супротивником — особистим і ідеологічним.

1919 р., в лютому, в Станиславові, ми стрінулися з Іваном Івановичем, як давні приятелі, й навіть мешкали разом в одній кімнаті. Він намовляв мене стати співробітником "Республіки", але я не схотів зв'язувати собі рук сталим співробітництвом і тільки спорадично містив у свої статті та замітки. Кревецький не мав легкого пера, він не був створений на публіциста, а на мольозного дослідника, що любить орудувати фактами. Кревецький міг дуже легко написати реляцію, скласти звіт, але написати передову статтю було йому понад силу. Він не раз і листа не міг написати відразу, а кілька разів починав і дер написане. Зрештою, в тому неспокійному, швидкозмінливому часі не легко було писати провідні статті навіть дуже досвідченому політикові-публіцистові,